

ACADEMY 22. 06. 2017

Lamblióza neboli giardióza

Giardia intestinalis (jinak také zvaná Giardia lamblia, G. duodenalis, Lamblie střevní) je jednobuněčný organismus, který patří mezi prvoky. Tento...

Giardióza (starším názvem lamblióza) patří mezi naše časté střevní parazitární infekce. Je způsobená prvokem *Giardia intestinalis*. Zdrojem nákazy může být člověk i některá zvířata. Přenáší se kontaminovanou potravou, vodou a fekálně-orální cestou. Nemoc se u infikovaného nemusí vůbec projevit, u jiných způsobuje vodnatý průjem. Trvá-li nákaza dlouhodobě, vede k poruše trávení a vstřebávání potravy. Léčba spočívá v podání účinných antibiotik.

Neznáte tuto nemoc? Přestože podobně jako [enterobióza](#) patří mezi nejčastější parazity v našem střevě, tento **drobný prvok** uniká naší pozornosti pro **nespecifický příznak - průjem**, který je typický pro celou řadu dalších nákaz. U nás je v posledních letech hlášeno méně nákaz než v minulosti, a to zhruba 50 případů ročně. Promořenost obyvatel České republiky je však vyšší, zhruba každý stý dospělý a až **5 % dětí má lamblie ve střevě**. Je celosvětově rozšířená, více v oblastech s **nedostatečnou hygienou** a tropech. Díky jednoduché stavbě těla a schopnosti přežít ve formě cysty i v nepříznivých podmínkách.

Původce lambliózy

Giardia intestinalis (jinak také zvaná *Giardia lamblia*, *G. duodenalis*, Lamblie střevní) je **jednobuněčný organismus**, který patří mezi prvoky. Tento **prvok** má hruškovitý tvar, ale je velmi maličký, pouhým okem ho spíše nevidíte. Na povrchu těla má přísavný disk, který jí umožňuje

přichytit se ke stěně střeva. Pohyb je umožněný bičíky. Živí se **tekutinou střev**, kterou přijímá celým povrchem.

Životní cyklus má jednoduchý - díky tomu je také tolik rozšířená. „Dospělá“ lamblie (tzv. *trofozoit*) tvoří cysty, ty odcházejí se stolicí z těla, mohou infikovat potravu, vodu. Jsou schopny přežít v běžných podmínkách i dlouhodobě. Při spolknutí se cysty zbaví svých obalů a mění se na dospělé. Putují trávicím traktem do **tenkého střeva**, kde se přichytí na stěnu a parazitují. Porucha vstřebávání živin je způsobena tím, že se pomnoží a pokryjí celou plochu střeva. Střevní buňky - **enterocyty**, pak nemohou vstřebávat živiny ze stravy.

Přenos infekce

Člověk se nakazí **pozřením několika cyst** tohoto prvoka. Může to být **infikovanou potravou**, vodou, ale i přenosem fekálně-orálním, například neumytýma rukama po použití záchodu. Pozor je třeba dávat v kolektivech dětských (jesle, školky), ale i v léčebnách či domovech důchodců. Snadno pak vzniká **malá epidemie**. Giardie může zcela snadno obsahovat i voda v rybnících, řekách nebo studánkách. Giardie se množí nejen ve střevě člověka, ale také cizopasí **ve střevech hospodářských zvířat** i domácích mazlíčků. Poddruhy giardií se vyskytují například i u ptáků, ale jejich přenos není na člověka prokázán. Doba od nákazy ke vzniku příznaků je **jeden až tři týdny**, a to v závislosti na množství požitých lamblíí.

Průběh a projevy

Nemoc může probíhat zcela **bezpříznakově**. Z takto infikovaného člověka se stává nosič - i měsíce se stolicí vylučují cysty lamblíí, které mohou být **zdrojem nákazy**.

Základním příznakem v akutní fázi nemoci je **vodnatý průjem**. Je důsledkem neschopnosti štěpit a vstřebávat potravu. **Průjem** bývá světlý, s hleny. Je spojen s nevolností, bolestmi, vzednutím břicha a plynatostí. Střevní plyny páchnou po zkažených vejcích a nemocný nemívá horečky. Průjem může být krátký, nebo trvat týdny až měsíce. Zhoršuje se při zvýšeném příjmu cukrů ve stravě. Lamblie se cukry živí a lépe prospívají.

Při dlouhodobém osídlení tenkého střeva prvoky průjem ustupuje nebo se střídá se zácpou. Nemocnému mohou vadit mléčné výrobky a tuky. Díky poruše vstřebávání začnou v těle chybět i důležité vitamíny, například **vitamín A nebo B12** a nemocný hubne. Lamblie mohou pronikat také do žlučových cest a ojedinele způsobit i zánět žlučníku.

Riziko při přechodu giardiózy do chronicity je v rozvoji malabsorpčního syndromu. **Malabsorpční syndrom** je souhrnné označení pro celou řadu stavů, které provází porucha trávení a vstřebávání. V důsledku chybějících živin ze stravy dochází k celé řadě příznaků. V našem případě můžeme pozorovat při chronické giardióze například chudokrevnost (perniciózní anemie), zhoršení zraku, hubnutí, plynatost (meteorismus) nebo otoky. Někdy se v důsledku giardiózy rozvine [dráždivý tračník](#).

Nemoc obvykle provází krátce průjem, který poté odezní. Dlouhodobě se vyskytuje spíše při **masivní nákaze** či vhodném prostředí ve střevech a oslabeném organismu. Mohou se střídát období klidu a vypuknutí příznaků. Horší průběh bývá u lidí se sníženou obranyschopností, po operaci žaludku.

Diagnostika

Déletrvající průjmové onemocnění by vždy mělo být vyšetřeno lékařem. Praktický lékař provede základní vyšetření a při podezření na infekční původ průjmu vás odešle k specialistovi infekčního lékařství. Pro určení jsou důležité údaje o **délce trvání průjmu**, počtu stolic za den, charakteru stolice, užívané protiprůjmové léčbě, přidružených příznacích - bolesti břicha, nevolnost, horečka, hubnutí a podobně. Klinické vyšetření je zaměřeno na **známky dehydratace** (nedostatku tekutin v těle), změny na kůži (například [bledost při anemii](#), otoky) nebo vyšetření břicha.

Běžné vyšetření krve může odhalit přidružené potíže, ale diagnózu giardiozy nám neprokáže. K tomu využíváme opakované vyšetření vzorku stolice na přítomnost lamblíí či jejich cyst, a to i několikrát během týdne. Opakovaně se stolice vyšetřuje z důvodu nerovnoměrného vylučování prvoka do stolice, který i přes přítomnost nemusí být ve vzorku prokázán. Někdy se volí spíše speciální **odběr metodou ELISA**, při kterém se stanovují protilátky v krvi. V rámci diferenciální diagnostiky se při nejasnostech pátrá i po jiných příčinách průjmu vyšetřením vzorku stolice, krve, zobrazovacími či endoskopickými metodami.

Léčba

Pro terapii giardiozy je **nutno užívat antibiotika** účinná proti tomuto prvoku (například metronidazol). Vhodné je i **podpurné podávání probiotik**, která obnovují přirozené střevní bakterie. Pro maximální účinek probiotik je nutné jejich podávání s maximálním možným odstupem od antibiotik, které živé probiotické bakterie mohou ničit.

Prevence a závěr

Přestože giardióza patří mezi naše **nejčastější střevní infekce vyvolané parazitem**, obvykle probíhá lehce a nečiní větší potíže. Myslet na ní je třeba při dlouhotrvajících či vracejících se průjmech, například **malnutričním syndromu**. Pokud cestujete do cizích krajín, je třeba důsledně dbát na hygienu, pít pouze balenou vodu, důsledně omývat ovoce a zeleninu. Cysty zničí **teplota nad 50 stupňů Celsia**, zmrazení či silná desinfekce. V našich podmínkách se bohužel horší kvalita vody v lesních studánkách i rybnících. Giardie, ale i jiné mikroorganismy, v ní mohou přežívat i měsíce. **Pozor také na mouchy** - i na jejich tělech mohou ulpívat mikroorganismy včetně cyst lamblíí.

Pokud již trpíte průjmovým onemocněním, omezte příjem cukrů ve stravě, pomocí probiotických kultur podpořte obnovu správné střevní mikroflóry. Nepodceňujme především déletrvající průjmy, hubnutí či další nespecifické příznaky a nechte se v takovém případě vyšetřit nejen na giardiózu.